

ชื่อเรื่อง : วิเคราะห์สวรรณคดีไทยจากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจาก
วรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี

ผู้เขียน : กาญจนา เรืองทุ่ง, ชีราพร ขวัญคง

ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์นาวาโทวัฒน์ชัย หมั่นยิ่ง

ประเภทสารนิพนธ์ : การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนเรศวร , ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สวรรณคดีไทยจากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี ปรากฏรสใดมากที่สุด และรสใดที่ได้รับความนิยมนำมาเป็นบทร้องเพลงไทยเดิมมากที่สุด

คณะผู้ศึกษาได้สนใจที่จะวิเคราะห์สวรรณคดีไทยจากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี สาเหตุเพราะวรรณคดีทั้ง ๓ เรื่องนี้มีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของเนื้อหาที่ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินสนุกสนานแล้ว ภาษาที่ใช้ก็ยังไพเราะสละสลวย จึงทำให้ได้รับความนิยมจนมีผู้นำบางตอนจากวรรณคดีเหล่านี้มาเป็นเนื้อร้องเพลงไทยเดิม คณะผู้ศึกษาจึงได้มีความสนใจที่จะนำเอาเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณีมาวิเคราะห์สวรรณคดีไทยทั้ง ๔ รส คือ เสาวรจนี นารีปราโมทย์ พิโรชวาทัง และสัลลาปังคพิสัย ว่าปรากฏรสใดมากที่สุดและรสใดที่ได้รับความนิยมนำมาเป็นบทร้องเพลงไทยเดิมมากที่สุด

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า คณะผู้ศึกษาได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่องขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณีจากหนังสือเรื่อง "บันเทิงดุริย : วรรณคดีกับดนตรีไทย" ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้เลือกวิเคราะห์เนื้อร้องเพลงไทยเดิมจำนวน ๘๖ เพลง โดยคณะผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติวรรณคดีไทยทั้ง ๓ เรื่อง สวรรณคดีไทยทั้ง ๔ รส และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงไทยเดิม จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้สวรรณคดีไทยทั้ง ๔ รส คือ เสาวรจนี นารีปราโมทย์ พิโรชวาทัง และสัลลาปังคพิสัย

ผลการศึกษาค้นคว้า ปรากฏว่า เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ปรากฏรสวรรณคดี สัลลาปังคพิสัยมากที่สุด คือ จำนวน ๑๗ เพลง รองลงมาคือ เสาวรจนี มีจำนวน ๗ เพลง นารีปราโมทย์ มีจำนวน ๖ เพลง และพิโรชวาทัง มีจำนวน ๔ เพลง ตามลำดับ

เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง อิเหนา ปรากรสุวรรณคดี สัลลาปังคพิสัย มากที่สุด คือมีจำนวน ๒๗ เพลง รองลงมาคือ เสาวรณี มีจำนวน ๑๔ เพลง นารีปราโมทย์ มีจำนวน ๔ เพลง และพิโรชวาท มีจำนวน ๑ เพลง ตามลำดับ

เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัยมณี ปรากรสุวรรณคดี นารีปราโมทย์มากที่สุด มีจำนวน ๓ เพลง รองลงมาคือ สัลลาปังคพิสัย มีจำนวน ๒ เพลง พิโรชวาท มีจำนวน ๑ เพลง ส่วนเสาวรณีไม่มีเพลงใดปรากฏสนึเลย

เหตุที่นักดนตรีเลือกเอาบทต่างๆ ในหนังสือวรรณคดีมาเป็นบทขับร้องเพลงไทยเดิม เพราะว่าบทต่างๆ ในวรรณคดีนั้นล้วนแล้วแต่มีความไพเราะเป็นเยี่ยม มีให้เลือกทุกอารมณ์ได้ตามต้องการ ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์รัก โศก โกรธชิง คัดพ้อต่อว่า หรือชมธรรมชาติ ซึ่งล้วนแต่เป็นบทที่ดีเด่นทั้งสิ้น การเลือกบทเพลงต่างๆ จากวรรณคดีมาใช้เป็นบทขับร้องจะต้องเลือกหาบทที่มีความหมายตรงกับอารมณ์ของเพลงเป็นสำคัญ เช่น เพลง โศก ก็ต้องเลือกหาบทที่พรรณนาถึงความเศร้าโศก เพลงรักก็ต้องเลือกหาบทที่เกี่ยวกับความรัก เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงสำเนียงของเพลงนั้นๆ ด้วย เช่น ถ้าเป็นเพลงสำเนียงแขก ก็มักจะเลือกบทจากวรรณคดีเรื่องอิเหนา เป็นต้น

จากผลจากการวิเคราะห์นั้นแสดงให้เห็นว่า เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี ปรากรสุวรรณคดี สัลลาปังคพิสัยมากที่สุด โดยเป็นรสที่จับใจทั้งผู้แต่งและผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเนื้อหาของเพลงเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความเศร้าโศก มีการพรรณนาถึงการพลัดพรากจากสิ่งทีรัก เมื่อผู้ฟังได้ฟังเพลงเหล่านี้ จึงทำให้ผู้ฟังเกิดสเกิดอารมณ์คล้อยตามเนื้อเพลง ดังนั้นจึงทำให้สุวรรณคดี สัลลาปังคพิสัยได้รับความนิยมนำมาเป็นเนื้อร้องเพลงไทยเดิมมากที่สุด